

Riera de sant Miquel, 1 bis – 08006 Barcelona - Tel. 932174174 – 932060279 – Fax 932049905

Correu-e: ecumenic_cat@telefonica.net

Pàg. web: <http://www.telefonica.net/web2/ecumenic-cat>

Carrer de Josep Aparisi, 30, 2n. 2^a - 08208 Sabadell – Tel. 937232663

N.S. núm. 79
2on trim. de 2009

REBREU UNA FORÇA QUE US FARÀ TESTIMONIS MEUS (Ac 1,8)

XIII TROBADA INTERCOMARCAL DEL CENTRE ECUMÈNIC DE CATALUNYA

La Junta Directiva del Centre Ecumènic de Catalunya (CEC) celebrà la seva reunió mensual extraordinària, –d'ençà de l'any 1997, trobada intercomarcals–, a Salt (el Gironès), el dia 9 de maig de 2009. S'hi feren presents Francesc Alier, Joan Botam, Manolita Fuentes, Sebastià Janeras, Joan Rosàs, Isabel Roura, Carmen Salas, Montserrat Salvat i Clara Solà i, així mateix, prèviament invitats, Maria Altirribas, Montserrat Bonhora, Joan Busquets, Enric Capó, Dolors Casanova, Josep Casellas, Miquel Casellas, Remei Casellas, Carme Carbó, M. Dolors Carbó, Emili Chalaux, Jaume Hereu, Enric Roura, Manuel Vicente, Xavier Xutglà i deu feligresos de la parròquia de Sant Cugat, de Salt. Manifestaren que no hi podien assistir Felip Carmona i M. Teresa Relat, de la Junta Directiva, i Montserrat Coll, Directora General d'Afers Religiosos, M. Rosa Ocaña, Mons. Francesc Pardo, Bisbe de Girona, Montserrat Tortosa i Anton M. Vilarrubias.

Les sessions, del matí i de la tarda, es tingueren a la sala parroquial de Sant Cugat. Les començarem amb mitja hora de pregària (cants, lectures i peticions) a fi que, “units com a cristians, mai no ens evadim, quan els més intel·ligents no hi veuen més enllà de les nits, de fer el nostre camí pel bé i la pau”. Tot seguit, després d'uns mots d'acolliment i benvinguda d'Enric Roura, rector, en nom de la comunitat parroquial, i d'Enric Capó, pastor evangèlic, en nom del CEC, feta l'autopresentació dels presents, –nom, procedència i confessió religiosa–, Joan Botam féu una síntesi breu del moviment ecumènic a Catalunya a partir de l'any 1954.

El moviment ecumènic a Catalunya (1954-2009)

Amb el terreny preparat per les rutes internacionals de Pax Christi, que alguns universitaris catalans havien seguit, l'espurna del moviment ecumènic saltà d'improvís a casa nostra en ocasió de la visita a Barcelona, Sant Cugat del Vallès i Montserrat, hoste del convent dels caputxins de Sarrià, del pastor luterà suec Gunnar Rosendal. Els retrobaments de catòlics i protestants que ell va promoure foren al començament trepidants per la novetat i el risc que comportaven, ni que fos només per resar junts el pare nostre. Al règim franquista, amb la benedicció dels bisbes, no li plaïen aquestes experiències perquè, a parer seu, posaven en crisi la fe catòlica tradicional com a base i fonament de l'estat. Els protestants eren proscrits,

denigrats i perseguits. Malgrat tot s'anà configurant a poc a poc un petit grup habitual de pregària, informació i estudi, la llavor de la qual naixeria més endavant el CEC, amb estatuts propis aprovats per la Generalitat de Catalunya l'any 1984. L'ecumenisme començava així a obrir-se camí a casa nostra, ja des del principi, a l'escola de l'*abbé* Paul Couturier, de Lió. Ens fèiem amb l'esperit dels primers cristians, els quals, en especial a Orient, associaven l'ecumenisme al disseny diví de salvació universal en Jesucrist. Aviat, però, a les altes esferes se circumscriví, a la pràctica, als límits de l'imperi romà fins al punt de qualificar amb aquest denominatiu les primeres assemblees conciliars tot i que les Esglésies que es trobaven enllà de les fronteres en quedaven fora. Entre nosaltres, amb un abans i un després respecte al Vaticà II, l'ecumenisme ens ha permès d'anar de sorpresa en sorpresa. Ens hem avesat a situar al seu lloc les diverses confessions cristianes (l'anglicanisme, el catolicisme, el protestantisme i l'ortodòxia) en benefici del que és primordial en l'experiència creient dels cristians: Jesucrist i el seu Evangelí. Hem obert camins a la pregària interconfessional, el do de Déu que és en nosaltres quan ens apleguem en el seu nom, ens relacionem i ens comprometem com a germans i germanes. Ens hem adonat que hem de reconciliar-nos i, junts, respondre als reptes de la justícia, la pau i la integritat de la creació. Potser, més receptius a l'Esperit, comptant amb les diferències, hem fet passos endavant vers un model d'Església més al servei del Regne de Déu. Gràcies al moviment ecumènic som ara més conscients que només si som cristians que viuen en comunió (o almenys reconciliats) serem creïbles enmig del món. En efecte, com seríem llavors de pau desvirtuats amb les nostres mires marcades per interessos de grup? L'ecumenisme no és optatiu; és una exigència que se situa a les arrels de la nostra vocació cristiana. Al respecte ens han ajudat molt les aportacions de signe profètic que hem rebut. Les dels germans protestants que han sofert a causa de la seva fe. Les dels testimonis que ens han acompanyat, de casa i de fora: Pierre Michalon, de Lió, Damià Estela, de Girona, Josep Pont i Gol, de Tarragona, Narcís Saguer, Josep Desumbila i Carles Morales, de Barcelona, i tants d'altres cristians anònims. Al nostre país l'ecumenisme és ja un fet irreversible que anirà a més. En tenim signes, d'entre d'altres, les associacions que, com ACAT, el Col·lectiu de Dones en l'Església i Cristianisme al segle XXI, de composició interconfessional, a hores d'ara fan camí alliberades de pesos morts, en diàleg amb tothom, sense por, fidels a la més alta crida del missatge evangèlic.

L'Acció dels cristians per l'abolició de la tortura (ACAT)

L'Acció dels cristians per l'abolició de la tortura (ACAT), - digué al seu torn Emili Chalaux -, naixé per iniciativa de dues dones protestants a França, l'any 1974, ran de la guerra del Vietnam. A propòsit de la tortura, que era (i és) practicada arreu, s'havien fet sentir només algunes veus isolades de protesta, com la del bisbe Helder Camara. Sense esperar ordres de ningú, aquestes dones convocaren a Versalles gent de les bases cristianes, catòlics, protestants i ortodoxos. Estaven del tot convençudes que si un dia l'esclavitud havia estat esborrada de la nostra societat, ho podia ser així mateix la tortura. Aviat, rere els informes ben documentats que elaboraren, del tot alarmants, trobaren suport en Pau VI, en el cardenal Roger Etchegaray i, sobretot, a França, en el Consell de les Esglésies Cristianes, la instància interconfessional que a hores d'ara gaudeix de més autoritat moral que les distintes Esglésies en particular. ACAT és específicament acció. Protesta raonada i documentada davant dels governs concernits, cas per cas. Sense amagar-se, amb nom, cognoms i DNI, hom informa, raona i protesta mitjançant cartes, de procedència diversa, adreçades als governs o a les seves ambaixades. L'objectiu és la pau, la convivència respectuosa i la reconciliació. També ho és, atesos fets del passat que no poden quedar impunes, com, per exemple, la repressió a França durant el règim de Vichy, o, a Espanya, rere la victòria militar, durant la dictadura del general Franco. Un referent del que hauríem de fer ens el dona el papa Roncalli al llarg de la seva

trajectòria de servei, a Itàlia, Bulgària, Turquia i França. ACAT compta actualment, - digué per acabar -, amb 40 grups a l'estat espanyol i és present a 30 països, especialment africans. Col·labora amb èxit notable també amb els musulmans. Actua amb rapidesa, des de cada indret, en funció de situacions ubicades a prop i estudiades degudament. Amnistia Internacional, al seu torn, treballa probablement amb més mitjans i més amplitud, des de fora de les fronteres de cada país. Les seves incursions tenen gran repercussió, però es produeixen a mitjà i llarg terminis.

Debat i compromís

A partir del que ens uneix, som del parer que els cristians hem d'actuar amb més coordinació de forces. Les diferències, que massa sovint aixequem com a banderes de separació, s'han de situar al seu lloc amb visió positiva. Tots els batejats, a l'escolta de la paraula de Déu, som Església de Jesucrist. Coherents amb la nostra fe, rebrem una força que ens farà testimonis seus, sempre i en tot lloc. Des de Salt, avui, fent cas del suggeriment dels representants d'ACAT, ens hem unit a la seva darrera protesta, en aquest cas, prop del govern de Filipines, per fets puntuals que directament el concerneixen del tot contraris als drets humans.

Les relacions interconfessionals a les terres del Gironès

A primera hora de la tarda, en havent dinat al restaurant Muriel, Joan Busquets i Enric Roura, respectivament, han aproximat l'actual moment de les relacions intercristianes i interreligioses a les terres de Girona. Comptem, - ha dit J. Busquets -, amb comunitats ortodoxes (dels patriarcats de Romania i de Sèrbia) i protestants (a Girona, Figueres i l'Escala, entre d'altres indrets). D'ençà del temps del canonge Damià Estela, rector del seminari, l'Església Catòlica, amb els bisbes Jubany, Camprodon i Soler, sempre s'ha interessat per mantenir bones relacions amb els germans cristians d'altres confessions. Amb el delegat d'ecumenisme, Josep Puig (Banyoles), Joan Solés (Figueres) i jo mateix (Girona) ens reunim cada mes. Amb el cultiu de les relacions interconfessionals, especialment amb vista a la setmana de pregària del més de gener, mirem d'informar i formar a través dels mitjans de comunicació, propis, com Full parroquial i la revista El Senyal, i públics. D'aquesta manera podem aproximar temes d'interès comú, -ha dit per acabar-, i alhora gestionar afers, com els llocs de culte, prop dels Ajuntaments.

A Salt -ha manifestat d'entrada Enric Roura-, rere la creixença demogràfica de la població, cada dia més de composició intercultural, la frontera de les nostres relacions com a cristians, majoritàriament catòlics, passa per la interreligiositat. Amb problemes concrets, com els llocs de culte. Amb voluntat d'ajudar-nos, uns i altres topem, d'un costat, amb les ordenances municipals i, de l'altre, amb les resistències del veïnat. Un problema, d'altra banda, present a molts indrets de Catalunya, com Barcelona (ciutat vella), Terrassa, Manresa, etc. S'ha de treballar escoltant-nos uns i altres, hem dit, amb comprensió amb els més dèbils, els vinguts de fora per mor de sobreviure. Al respecte, és primordial, han fet notar els representants de Manresa, de promoure l'amistat, la col·laboració, la pregària. Ens cal a tots alliberar-nos de malentesos, de tics proselitistes i d'aires de superioritat; aquestes són les nostres armes. Que mai no hàgim de ser protegits per la força pública, com a Algèria, tinguts en compte els fonamentalistes. Més aviat que ens acompanyi sempre la nostra força moral, des del respecte i la confiança dels uns vers els altres.

Per acabar, hem canviat impressions encara sobre 1) el III Congrés catalanista, promogut per les bases socials del país, a propòsit de la jornada que tindrà lloc a Manresa, el dia 23 d'aquest

mes de maig, sobre confessions religioses, dins l'àmbit de societat i valors; 2) el IV Parlament Català de les Religions, a Lleida, el dia 14 de juny, sobre espiritualitat, dona i societat; 3) el dia mundial de pregària de les dones, del primer divendres de març, preparat any rere any per un país diferent; i 4) el grup estable de diàleg interreligiós, la iniciativa que naixé a Barcelona rere el IV Parlament de les Religions del món, l'any 2004.

De nou amb la pregària, després d'escollar l'Evangelí, dedicar un temps al silenci i recitar junts el pare nostre, hem donat gràcies per aquesta XIII Trobada Intercomarcal, no sense fer abans una especial menció a la gent de Salt, amb Remei Casellas i Enric Roura, en particular, per l'acolliment tan atent i amable amb què l'han distingit.

JB.

BENET XVI I ELS BISBES LEFEBVRIANS

L'aixecament de l'excomunió de l'arquebisbe Marcel Lefèbvre i els seus seguidors, dictada per Joan Pau II el 1988, es justificava per eliminar un obstacle en el camí per a la reconciliació amb l'Església romana. Supressió d'un obstacle igual al que implicava l'aixecament per Pau VI, el 1966, de l'excomunió proferida per un legat del papa contra el Patriarca de Constantinoble l'any 1054. En aquest cas, com a conseqüència de la supressió de l'obstacle, s'ha pogut establir un diàleg que, malgrat els esculls sobrevinguts, ha permès d'aclarir prejudicis i malentesos com, de part de l'Església romana, el reconeixement de la necessitat d'aclarir i precisar l'exercici de la primacia mitjançant la necessària distinció entre el Misteri i les formulacions determinades per factors culturals que n'intenten la definició.

El fet és que la simple eliminació de l'obstacle sembla haver estat interpretada, en aquest cas, com la solució total del conflicte; i això, tant de part dels que ho han aprovat, com dels que ho han vist amb reserves. Sens dubte perquè tots plegats han absolutitzat l'excomunió; d'un instrument canònic n'han fet una exclusió eclesial. De l'excomunió, que en tants casos ha esdevingut una arma política, - recordem l'excomunió del rei Pere el Gran -, se n'ha fet un instrument poderosíssim per sacralitzar l'autoritat inculcant por psicològica als de baix. Savoranola, al peu del patíbul, feia bé en recordar que l'exclusió de l'Església, que té com a missió proclamar el Regne en plenitud, el cel nou i la terra nova, no nega la pertinença a l'Església veritable i definitiva. ¿Fins on arriben davant de Déu les excomunionis? Queda, sí, la terrible responsabilitat dels qui les profereixen esquinçant la unitat del "Christus totus, caput et corpus".

Cal no oblidar que l'excomunió de 1988 obeïa a unes consagracions episcopals vàlides, tot i que feren cas omís del procediment a què ha arribat l'Església llatina com a resultat d'una llarga evolució de subordinació a l'administració romana. El motiu de l'excomunió no era la no recepció del Concili Vaticà II per part de l'arquebisbe Lefèbvre i els seus seguidors. No ho era, ni podia ser-ho, com expliquen els mass-media dominants, la persistència en l'ús de la llengua llatina, atès que per raons pastorals es pot recórrer a una o altra llengua. No ho era, ni podia ser-ho tampoc, la continuïtat ritual de la celebració eucarística segons el model tridentí. La diversitat ritual, com la preservació, entre d'altres, de l'antiga litúrgia hispànica a la capella mossàrab de la catedral de Toledo, testimonia el pluralisme dins la unitat d'una mateixa fe. Tampoc cal oblidar que la constitució sobre la litúrgia, -el primer dels documents conciliars-, inspirà i precedí l'estructuració de les celebracions postconciliars, encara que,

com sovint hem vist, apareguessin marcades amb distorsions alienes a l'esperit de l'esmentada constitució.

Un diàleg serè i fratern, un cop remogut l'obstacle de l'excomunió, sense menystenir la no recepció del Concili, potser hauria permès d'aclarir molts punts, començant per la dicotomia entre les afirmacions i la praxi de les decisions conciliars. Una dicotomia que es fa més evident a mesura que ascendim els esglaons jeràrquics –i valgui una terminologia com aquesta tan poc evangèlica–, fins al punt de recordar-nos el costum vigent als antics virregnats d'ultramar: “Las leyes se acatan pero no se cumplen”. En fi, l'acompliment de la confiança que feia mossèn Manuel Bonet al pare Congar, segons escriu en el seu *Diari del Concili*: “Que decideixin el que vulguin, nosaltres ho aplicarem a la nostra manera”. És el comentari que es feia als dicasteris romans mentre els pares conciliars treballaven per l'*aggiornamento* anhelat per Joan XXIII.

Benet XVI té raó a rebutjar una situació cismàtica. La unitat és essencial. Però el nexa de la unitat no és altre que l'acció de l'Esperit Sant, la font d'amor que brolla de la celebració eucarística: un sol pa. No són les decisions canòniques les que generen la unitat. Tot el que més podran fer és confirmar o no la realitat. Ara bé, ni l'acció de l'Esperit Sant ni l'amor fratern són mesurables; en canvi, l'emotivament o no als cànons sí que ho és. Per això aquest emmotivament dona ocupació fàcilment als qui tenen el poder, amb els buròcrates al seu servei, per controlar i catalogar posicions divergents, de fet o imaginades. Altrament, a l'empara de la consciència, de la caritat o de les alenades de l'Esperit fàcilment hi hauria escapatòries a la vigilància del ramat. La bona administració perdria una de les raons que la justifiquen. En tenim malauradament un exemple recent. L'arquebisbe de Recife-Olinda, José Cardoso Sobrinho, successor d'Helder Câmara, s'ha mostrat un bon complidor de la tasca que li ha estat encomanada: tornar al seu lloc els suposats desbordaments del seu antecessor. Consciència i circumstàncies particulars troben fàcilment escapatòria; el compliment estricte de les normes i els cànons, no. “Ita ius esto”.

J.M.
5

LLIBRES

- José Luis Díez Moreno, *Historia del ecumenismo en España*, Madrid: San Pablo 2008, 589 pp.

Un llibre que ve a omplir un buit. No cal estranyar-se'n si es té en compte els inicis del moviment per la unitat cristiana promogut al marge d'estaments oficials. L'autor hauria pogut inútilment en memòries i arxius oficials. Durant els anys cinquanta de la passada centúria, tot el que s'admetia era l'acció de l'Obra de l'Orient Cristià que, pels centres de decisió era vista des de la perspectiva dels anys de la guerra freda.

Com a prefiguració de la realitat del poble de Déu, que la constitució conciliar *Lumen gentium* definia uns anys després, la tasca unionista brollava de baix, del poble de Déu, de simples fidels, religiosos o preveres o, més significativament, de laics; amb independència de jerarquies, sense que mai, però, hi hagués oposició. Tanmateix aquesta no mancà de part d'organitzacions generalment reconegudes i fins i tot estimulades, sovint coordinades amb els agents de l'ordre dictatorial dominant, àdhuc fent-los pressió.

És així com l'acció unionista, inspirada per la via promoguda per l'*abbé* Couturier, començà a Catalunya. L'avinentsa d'algunes visites d'ecumenistes notoris proporcionà oportunitats favorables. La iniciativa catalana pogué beneficiar-se de la compenetració amb el bisbe Josep Pont i Gol, el qual assumí la responsabilitat de la pregària per la unitat dels cristians segons la fórmula de Couturier. Simultàniament es desvetllava la vocació unionista a Salamanca, amb José Sánchez Vaquero, i, poc temps després, a Madrid, com a conseqüència dels contactes que hi havia establert amb aquest fi el grup inicial català.

La persecució a la qual es trobaven sotmeses les confessions evangèliques despertà la consciència dels catòlics sensibles a la urgència de la reconciliació i suscità contactes fraterns que, amb poc temps, esdevingueren fecunds.

Com era d'esperar, el concili desvetllà vocacions ecumèniques en indrets diversos de la península. No mancaren actituds favorables d'alguns membres de l'episcopat, però foren sobretot alguns clergues, com Julián García Hernando, a Segòvia i més endavant a Madrid, els encarregats de promoure el moviment. Una primicera reunió a Màlaga de cristians sensibles a l'ecumenisme ajudà la creació de petits nuclis ecumènics arreu de l'estat. D'aquest i d'altres fets, si fa no fa anàlegs, l'autor en dona notícia detallada per seguir així el fil de l'acció ecumènica en el seu conjunt.

La pretesa peculiaritat hispànica, massa utilitzada per elements de resistència als contactes intereclesials, fou superada gràcies a les diferents trobades a Santiago de Compostel·la per iniciativa de no pocs organismes i associacions, com la promoguda pel secretariat *Fe i constitució*, del Consell Mundial de les Esglésies, o l'*Amistat Ecumènica Internacional*. Una associació, aquesta darrera, que ha celebrat cinc congressos en ciutats diverses de la península.

L'autor fa igualment referència a les trobades monàstiques interconfessionals promogudes per iniciativa de Julián García Hernando en col·laboració amb el metropolità Emiliano de Silivria, l'un i l'altre reunits a la casa del Pare, amb poc temps de diferència, a començaments de l'any passat. També fa esment de les iniciatives semblants preses per Martín de Zabala, de la diòcesi de Bilbao. El llibre no oblida les Missioneres de la Unitat i, amb elles, altres congregacions dedicades a la tasca ecumènica.

No han mancat altres contactes fecunds, bé que potser massa espaiats. Es comprèn que l'autor no hagi reeixit a donar-ne el catàleg complet, malgrat el gran treball que suposa la reunió d'aquests contactes. Díez Moreno és qui ha aconseguit millor d'establir relació i coordinació amb el més gran nombre de nuclis ecumènics. La seva acció i el seu llibre haurien de ser considerats com una invitació a estrènyer una més gran col·laboració entre els centre ecumènics ibèrics. Tots ells són deutors a Díez Moreno d'aquesta font de referències. Llàstima que la lectura del llibre sigui enterbolida per l'escull de múltiples falles tipogràfiques particularment referents a cognoms i topònims. Un índex onomàstic hauria facilitat les referències; res no és perfecte. Malgrat tot, la gran informació que l'obra aporta fa ben marginals els detalls d'una possible millora.

Joan Misser

- Antoni MATABOSCH, *Cuarenta años de ecumenismo – Iglesia, sociedad, cultura*, Lleida: Milenio 2009, 355 pp.

Amb una carta de presentació de *frère* Alois, l'actual prior de Taizé, i un pròleg de Josep M. Rovira Belloso, professor emèrit de la Facultat de Teologia de Catalunya, l'autor fa inventari en aquest llibre, pulcrament editat, de les aportacions que ha fet al diari de Barcelona *La Vanguardia* al llarg d'aquests passats quaranta anys, des de la celebració de la IV Assemblea del Consell Mundial de les Esglésies (CME), a Uppsala, l'any 1968, fins als nostres dies. Seguint l'ordre cronològic de la seva aparició, no reproduïx tanmateix la sèrie completa dels seus articles publicats, en fa una tria representativa al voltant dels temes que concerneixen directament l'Església, la societat i la cultura. El llibre acaba, però, amb les referències als treballs del mateix autor apareguts a *La Vanguardia* que, per raons d'espai, no han pogut ser admesos en aquesta edició.

L'ordre cronològic escollit permet al lector interessat d'aproximar dues trajectòries si fa no fa coincidents, la de l'autor i la dels grans esdeveniments ecumènics d'aquests últims quaranta anys. Ecumènics en sentit restringit i ampli, ben entès que la incidència del moviment ecumènic, arribat a la seva maduresa al llarg d'aquest període, no ha estat solament eclesial, ha tingut així mateix repercussions en la societat, atesos els reptes de la pau, la justícia i la integritat de la creació, i la cultura, tingut sobretot en compte el fenomen de la globalització i el diàleg dels creients cristians amb totes les tradicions religioses i espirituals.

D'assenyalar que les incursions de l'autor en el camp complex de l'ecumenisme tenen tot el dring de les vivències autèntiques. No tant perquè els articles han estat escrits a la pràctica en el marc immediat dels mateixos esdeveniments, ans, sobretot, perquè responen tots ells a la vocació de l'autor, cridat de ben jove a les files dels primers ecumenistes de casa nostra abans fins i tot de ser inaugurades les sessions del concili Vaticà II. En efecte, com ell mateix ho recorda amb no dissimulada emoció, fou en ocasió de la revisió de textos escolars destinats a l'ensenyament de la religió durant el període franquista, que el grup ecumènic de Barcelona li encomanà, que s'obrí pas en ell la llum d'una visió renovada de l'Església de Jesucrist la qual, per fidelitat a ella mateixa i a la missió evangèlica que li havia estat confiada, havia d'aprofundir aleshores, i sempre, com a tasca prioritària, la comunió amb tots els batejats per damunt d'estereotips i prejudicis que n'impedeixen la seva efectivitat. Més endavant, amb el cuquet a dins que l'impulsava més a la recerca de nous horitzons, arribà el curs que féu a l'Institut Ecumènic de Bossey, amb reconeixement oficial de la Facultat de Teologia de Ginebra, que li permeté d'emprendre el vol i afermar-se com una de les veus ecumèniques més autoritzades entre nosaltres en el terreny de la docència, de la pastoral i dels serveis eclesials que presta, un d'ells, entre d'altres, com a president de la Fundació Joan Maragall oportunament volguda pel cardenal Narcís Jubany.

Al lector interessat que s'endinsi en el maneig d'aquest volum li podem garantir que no tindrà la sensació de mirar només enrere. Tot en ell és de la màxima actualitat. Els temes aproximats i, sobretot, la metodologia de treball amb què han estat escrits, la majoria *in situ*, en el marc, és a dir, de les màximes assemblees ecumèniques en diverses ciutats del món. Uppsala (Suècia), l'any 1968, amb la seva obertura als joves; Nairobi (Kenya), el 1975, remarcable per la participació significativa de l'Església Catòlica i la seva atenció al tercer món; Vancouver (Canadà), el 1983, l'assemblea que llençà l'anomenat procés conciliar de compromís mutu de les Esglésies per la justícia, la pau i la integritat de la creació; Seül (Corea), el 1990, que reprengué en profunditat aquest procés tot i que no n'aconseguí els resultats, amb aquest mateix fi, de l'assemblea ecumènica europea de Basilea (Suïssa) celebrada l'any anterior;

Cànberra (Austràlia), el 1991, que hagué de respondre a greus problemes interns deguts a la irrupció de les noves Esglésies associades, d'origen africà, i a l'increment de la violència en el món; Harare (Zimbabwe), el 1998, de nou amb problemes interns, ara a causa dels punts de vista eclesiològics de les Esglésies ortodoxes i del compromís amb el tercer món posat en relleu gràcies a la veu profètica de Nelson Mandela que hi assistí; i, finalment, Porto Alegre (Brasil), el 2006, la gran cita ecumènica que demanà coherència als cristians per construir un món en consonància amb els valors del Regne. Prenent aquests màxims esdeveniments com a fil conductor, l'autor fa entenent de baix a dalt els grans reptes de l'experiència creient cristiana als nostres dies: el diàleg, la llibertat i el compromís que concerneixen les mateixes Esglésies en el seu conjunt com a llavor del Regne de Déu, el camí vers la plenitud mitjançant Jesucrist, camí del Pare sota la mirada atenta de l'Esperit "per tal que el món cregui"(Jn 17,21).

J.B.

- Joan LLOPIS, *Les religions del món*, Barcelona: Centre de Pastoral Litúrgica 2008, 76 pp.

Amb l'intent d'obrir camins al diàleg i la cooperació per una societat més convivencial, l'autor, un dels millors teòlegs que tenim, aproxima en aquest treball les tradicions religioses i espirituals més representatives, amb remarcable implantació a casa nostra. D'ençà de la celebració a Barcelona del IV Parlament de les Religions del Món, l'any 2004, i, abans i tot, amb la pregària interreligiosa per la pau a la catedral de Barcelona, l'any 1986, tots sabem que l'anomenat fenomen interreligiós i intercultural s'ha fet notar de valent tant pel que concerneix la dinàmica interior de les denominacions creients com de la mateixa societat. Hem de felicitar-nos, per això, per aportacions pensades i escrites en atenció als moments que vivim, com aquesta de l'autor, sobretot quan, a més, les aportacions compten amb els valors afegits de la mesura, la claredat i l'objectivitat a fi de conèixer-nos uns i altres millor, respectar-nos i conviure en pau.

Rere una introducció general al fenomen religiós, universal i polièdric, del tot imprescindible, l'autor, coneixedor de les complexitats de l'experiència humana, s'encamina vers la descoberta de l'altre, l'alteritat, és a dir, el món relacional, per fer com cal així el camí de la plenitud humana, del temor a l'admiració, tinguts en compte els elements fonamentals de tota religiositat: l'origen històric, la doctrina, el ritual i les pràctiques, les institucions, la implantació geogràfica, la visió global del món i de la humanitat. A partir d'aquest plantejament, de la mà de l'autor podem aproximar, per tot començament, el judaisme, el cristianisme (amb la seves variants, el catolicisme, l'ortodòxia i el protestantisme) i l'islam. En un segon apartat ens introduïm, en canvi, en el món de les tradicions religioses orientals: l'hinduisme, el budisme, el taoisme, el confucianisme, el xintoisme, el sikhisme, el zoroastrisme i la fe Baha'í. Finalment, som adequadament informats quant a les religions animistes. El llibre acaba, a manera de conclusió, amb unes reflexions sobre el fons comú de les religions, les seves llums i les seves ambigüitats quan, a gràcies o no, són segrestades pels poders públics.

Un aportació, doncs, la de Joan Llopis, del màxim interès i utilitat, en particular per als creients cristians de casa nostra, malgrat tot, ben disposats per al diàleg i la cooperació amb tothom. Fidels, en això, a les directrius del concili Vaticà II quan exhorta els fills de l'Església "perquè amb prudència i caritat, conversant i col·laborant amb els seguidors de les altres religions i donant testimoni de la fe i de la vida cristiana, reconeguin, conservin i

promoguin els béns espirituals i morals, com també els valors socioculturals que es troben en ells”(Nostra aetate, 2).

J.B.

Nou Cap del Departament de Relacions Exteriors del Patriarcat de Moscou

Després de l'elecció del nou arquebisbe de Moscou i patriarca de l'Església russa, Sa Santedat Ciril, a finals de gener d'enguany, el Departament de Relacions Exteriors del Patriarcat quedava vacant. Darrerament hi ha estat nomenat Mons. Hilarion Alfeyev.

Nascut l'any 1966, monjo al monestir de l'Esperit Sant a Vilnius (Lituània), fou ordenat sacerdot en 1987. Havent estat professor de teologia a Moscou, defensà una tesi doctoral a Oxford amb el títol “Sant Simeó el Nou Teòleg i la tradició ortodoxa”. De 1995 a 2001 fou secretari del Departament de Relacions Exteriors del Patriarcat de Moscou. Consagrat (2002) bisbe auxiliar de Suroj (Gran Bretanya), l'any 2003 fou nomenat bisbe de Viena i Àustria i Cap de la Representació de l'Església ortodoxa prop de les institucions europees. Darrerament, pel març de 2009, fou nomenat arquebisbe de Volokolamsk i Cap del Departament de Relacions Exteriors del Patriarcat de Moscou.

L'arquebisbe Hilarion Alfeyev és autor de moltíssimes obres en diverses llengües, sobre teologia i espiritualitat. Últimament ha sortit el primer d'una sèrie de volums que constituïran com una enciclopèdia de teologia, litúrgia i història de l'Església ortodoxa. Cal destacar el seu coneixement del siríac, que li ha permès d'estudiar directament les obres d'Isaac de Nínive. També ha compost diverses obres musicals, especialment una Passió segons sant Mateu, amb solistes, cor i orquestra, que fou estrenada, l'any 2007, al Conservatori de Via Conciliazione de Roma.

Pel que fa a les relacions interortodoxes, sovint s'ha manifestat més aviat crític amb el patriarca ecumènic de Constantinoble, Bartomeu, remarcant el caràcter autocefàlic de les diverses Esglésies ortodoxes.

Casa d'espiritualitat del Miracle

Amb el títol *La pregària del cor*, els monjos del Santuari del Miracle (Solsonès) organitzen, a la Casa d'espiritualitat, del 4 al 6 de setembre d'enguany, uns dies de convivència, reflexió i pregària seguint la tradició de l'Orient cristià. Temes principals: “la pregària del cor”, “L'hesicasm”. Hi ha una sessió de cinema fòrum amb la pel·lícula “Andrei Rubliov”, de Tarkovski, i una audició musical comentada de la Pasqua ortodoxa russa. Els responsables són els monjos Vicenç Santamaria i Ramon Ribera i el director del Cor Irini Josep Torras.

El dissabte 5, a la tarda, hi haurà una celebració de la Divina Litúrgia en ritu bizantí, en la qual hi participarà el Cor Irini.

Per a informació i inscripció:

www.santuarielmiracle.com / casespi@santuarielmiracle.com

Tels.: 973 480 002 / 649 465 814

ISCREB

ESTUDIS DE TEOLOGIA, BÍBLIA I DIÀLEG INTERRELIGIÓS PRESENCIAL I PER INTERNET

L'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona (ISCREB) és una institució docent de caràcter públic de l'Arquebisbat de Barcelona, patrocinada per la Facultat de Teologia de Catalunya, que brinda una formació teològica i d'altres ciències humanes, amb la finalitat de proporcionar als seus alumnes una sòlida formació acadèmica i pastoral. A l'ISCREB es poden obtenir els títols de **diplomat** i de **màster** en ciències religioses, dues titulacions reconegudes en el món civil i en l'eclèsial.

- Diplomatura en Ciències Religioses (3 anys) *Presencial i virtual*
- Màster en Ciències Religioses. (2 anys) *Presencial o virtual. Especialitats:*
 - a. Diàleg Interreligiós Ecumènic i Cultural (presencial)
 - b. Teologia Bíblica (presencial)
 - c. Identitat Cristiana i Diàleg (virtual)
- Curs Bàsic de Bíblia (1 any). *Presencial i virtual*. Consta de totes les assignatures de Bíblia de la diplomatura. Ofereix una visió àmplia de la Bíblia.
- De febrer a juny:
Postgrau (presencial) sobre “**Religions i Diàleg**” (20 ECTS) coorganitzat per l'ISCREB i la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona.

INFORMACIONS I MATRÍCULA

Si necessiteu més informació podeu posar-vos en contacte amb la Secretaria de l'ISCREB. L'horari d'atenció al públic és de dilluns a divendres, de 17 a 21 hores.

L'horari de les classes presencials és de 18:30 a 21:00 hores.

C/ Diputació, 231-08007 Barcelona- Tel. 93 454 19 63 - Fax 93 323 73 73

secretaria@iscreb.org - secretaria_virtual@iscreb.org- www.iscreb.org

Període de matrícula de l'ISCREB presencial: del 2 al 30 de setembre

Virtual: del 2 al 28 de setembre

Amb el suport de:

